

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.
SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.
KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. Podma-
 niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetések Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetéseknél minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A dohánynyal való folytonos munka. *Daróczi Vilmostól.* — Kereskedelmi mérlegünk, az agrár válság és a dohány. *Rombay Dezsőtől.* — Trágyázás és trágyaszerek. *Irta: Herényi Gothárd Sándor.* A dohány trágyázása. — A dohány az ezredéves országos kiállításon. *Daróczi Vilmos jelentése.* — Levelezés: Szent-Márton-Kátáról, *Dezseöffy Bélától* — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

A dohánynyal való folytonos munka.

A dohánynyal való munkálkodásnak jóformán soha nincs szünete.

Most, midőn a mult évi dohánytermés egy részét egysesek már be is adták, de némely helyen részben még folyvást folyik a csomózás és a simítás. Szándékosan írom elkülönítve a csomózást, amennyiben az idén már nálunk is 11 helyen tétetik kísérlet a simítatlan dohánynyal, úgy, hogy a dohányokat nem simítják, hanem csak csomóba kötik, amely eljárás — miként azt már számtalanszor elmondtuk — az okszerű kezelés terén való haladásnak oly magas foka, melyet ha sikerül elérni és általánosan meghonosítani: ez századunknak a dohánytermelés terén egyik legnagyobb vívmánya leend.

Hogy dohányaink az utóbbi időben minden tekintetben sokat javultak: az kitűnik nemcsak a pénzügyminiszternek a pénzügyi bizottságban tett azon nyilatkozatából, hogy: „a külföldi dohány nagy behozatalának az az oka, hogy a közönség izlése oly dohányfajok felé hajlik, amelyek nálunk nem termelhetők; — a kormány azonban arra törekszik, hogy ezeket vegyessen a hazai dohány is felhasználtsák s nagy gondot fordít a hazai termelés minőségének fokozására s nevezetesen arra is, hogy a pipadohány finomabb minőségben állítsák elő”, — ebből tehát azt lehet következtetni, hogy nagy reményünk van arra, hogy dohányaink mihamarabb már annyira fognak javulna, hogy a külföldi dohánybehozatalt jelentékenyen leszálíthatjuk, amiből természetesen az folyik majd ki, hogy kivetelünk is a szerint fog emelkedni, amint dohányaink javulni fognak.

S nincs is semmi kétség benne, hogy az a kötelességérzet, ügybuzgóság és haladói törekvés, amelyet termelőink nagyrésze már is tanusit, oda fog vezetni, hogy az okszerű dohánytermelés terén mihamarabb elérjük ama forduló pontot, amelyen túl dohánytermelésünk szebb jövője tárul elénk s amely dohányunkat jogosan meg is illeti.

Magyarország régentén a világnak egyik híres dohánytermelő állama volt, s annak kell lennie továbbra is. Századokon át úgy ismertek bennünket, mind mai napig, hogy első sorban földmivelő állam vagyunk s hiába tagadná ezt bárki, vagy hiába állítaná az ellenkezőt, mert megczáfolja az élet, a történelem, s a mindennapi tapasztalás, amely fennen hirdeti azt az igazságot, hogy a magyar gazdaközönségnek kitartó szorgalma, verejtékes munkája az az őserő, amely táplálja és fenntartja a nemzetet. S ki tudná jobban átérzeni, nemzeti imádságunknak: a „Szózat”nak a haza szent földjéről mondott azt az örök igazságu szavait: „Itt élned, halnod kell”, mint a magyar gazda, akinek nemcsak vagyona, de egész élete, mindene: „ez a föld, mely ápol s hantjával eltakar.” Így hát maga az anyatermészet jelöli ki a magyar gazda számára a tért és hivatást, hogy a földből aknázza ki mindazt, amit az magában rejt s amivel bővelkedik. A dohány pedig Magyarországon a gazdaságnak azért egyik kincsébányája, mert hazánk kedvező éghajlata és sok alkalmas talaja egyenesen hivatva van ebből sokat és jól előállítani.

Újabb időben folyton az iparra serkentek bennünket, — hát hiszen helyes, erre szükség is van, — de első sorban a mi

Teljes tisztelettel felkérjük mindazokat, akik az előfizetést még eddig meg nem ujtották, hogy az előfizetési összeget mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Azt hiszük, hogy az a csekély aldozat, melybe lapunk előfizetése kerül, bizonyára bőven megtérül azon szolgálásokban, a melyeket lapunk a termelőknek és a dohányügynek tesz, közhasznu működésével, — miért is egész bizodalommal fordulunk lapunk tisztelt olvasó közönségéhez, hogy kegyeskedjenek lapunkat nemcsak saját részükről támogatni, hanem szomszédaik, ismerőseik, jóembereik körében is ajánlani, terjeszteni, hogy így még fokozottabb mérvben legyünk képesek a dohánytermelők érdekeit képviselni, és a dohányügynek javára lenni.

A szerkesztőség és kiadóhivatal.

Szőlőtrágya-kompozíciót
 és szőlők alá való mindennemű műtrágyákat

elismert kitűnő minőségben ajánl

a „**Hungaria**” műtrágya, kénsav és vegyi-
 ipar részvénytársaság

Budapest, Váci-körút 21. szám.

Részletes utasítást kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

legnagyobb és legfontosabb iparunk a földművelés, a melyet manapság már csakugyan iparszerűleg kell kezelni és fejleszteni s minthogy bizonyos tekintetben minden termelvényünket az iparral köthetjük össze, de főleg és különösen éppen a dohánytermelés az, amely nemcsak a mezőgazdaság egyik ágát képezi, de e mellett, mint ipari és kereskedelmi növény is rendkívül fontos szerepre van hivatva: ezt tehát annál nagyobb gonddal és különös kiváló figyelemmel dédelgetni s fellendítését minden módon és minden tekintetben előmozdítani, támogatni kell.

Maga az állam is belátja ennek nemzetgazdasági elsőrangú fontosságát, s azért határozta el a kormány is, hogy a dohánytermelés emelése érdekében, a kísérleti állomás felállítására meghozza a kivánt áldozatot, — amely ugyan még mindig hasonlíthatatlanul kevesebb mint amennyit például a lótenyésztés emelése czímén a lovásenyekre, vagy a selyemtenyésztésre és sok más egyébre évenként áldoz; — (ámbráz is mindhasznos és szükséges dolog,) különben a dohány nem is igényel ilyen óriási összegű támogatást, ez csupán annyit kíván az államtól — ami részben úgy is meg van — hogy a jövedék a termelt anyagnak rendes és méltányos vevője legyen, de egyszersmind találjon módot arra is, hogy ama talajokra, amelyek a legkötönyebb dohányt termelni vannak hivatva, a termelés kiterjesztessék, illetve ezek az engedélyezett termelési területbe szintén bevonassanak, ahol pedig a termelt anyag sem a belfogyasztásra, sem a kivitelre egyáltalán nem alkalmas, ott a további termelés fokozatosan beszüntettesék, — a jó anyag ára értéke szerint limitáltassék, s ne sajnálja a jövedék ama befektetéseket, amelyek még mindig annyira szükségesek, nevezetesen a dohányraktárakat és gyárakat szaporítani és úgy berendezni, amint azt már lapunkban és a millenniumi kiállításról szóló jelentésben is előadtam. — a jobb minőség előállítására és az okoszerű kezelésre nézve minden lehető megtenni, hogy ez gyakorlatilag minél hamarabb meghonosodjék. Igen fontos és szükséges továbbá a dohány kísérleti telepek mieelőbbi felállítását és működésük tényleges megkezdését megsürgetni, s azokat a gyakorlati követelményeknek teljesen megfelelőleg berendezni, hogy eme kísérleti és minta telepeken az illető vidék termelői, a helyi viszonyoknak minden tekintetben megfelelő utmutatásokat nyerhessenek.

Közleményem kiindulási pontjára visszatérve, fölösleges is bizonyítgatni és hosszabban fejtegetni azt a köztudomású tény, hogy a termelő, a dohányynal való dolgokkal, egész éven át, majdnem szakadatlanul el van foglalva, holott más egyéb gazdasági termelvényekkel ez nem így van, — mert például a legfontosabb terményt: a búzát, ha a jól végzett őszi szántásba helyesen elvetjük: azzal alig akad további munka egész az aratásig, — ugyszintén a tavaszi kapásnövényeket ha a jól megmunkált földbe elültetjük és a rendes kapálásban részesítjük: akkor ősszel már

csak kiszedjük és elverméljük, a kukoricázat göréba teszszük és azzal vége minden további műveletnek. De a dohányynál ez nem így van, mert már februárban kezdjük a melleggy helyét elkészíteni s azokkal szakadatlanul bibelődni kell egész a kiültetésig, a földet egész nyáron többféle műveletben és jó munkában kell részesíteni, az érés fokozatai szerint letörni, megválogatni, fülleszteni, egész őszön és télen a helyes szárításról gondoskodni, azután a dohányokat rendszeren összeállítani és ezer mindenféle elővigyázattal és intézkedéssel a beváltóhivatalba szállítani s ha az átadáson szerencsésen tulesztünk: akkor elérkezett az idő, hogy az éppen most befejezett munkát megint újra kezdjük.

Hát bizony beválthatjuk, hogy a gazdasági növénytermelés egyetlen ága sem igényel annyi munkát, gondot, figyelmet, elővigyázatot, pontosságot, mint a dohánytermelés, — s így nagyon is megérdemli tehát azt, hogy ennyi vesződés után, az utolsó forumon — a beváltásnál — méltányos és érdemszerű elbánásban részesüljön.

Daróczy Vilmos.

Kereskedelmi mérlegünk, az agrár válság és a dohány.

A napokban egy közgazdasági lapban, az ország *saldójáról* olvastam. Az illető közlemény nagy szomorúan konstatálta, hogy országunk mult evi *activ saldója* sokkal kedvezőtlenebb, mint a harmadévi.

Ez a taliába ojtott diákszó: az ország kereskedelmi mérlegét jelenti, mely *activ* akkor, ha több értékű terményt vszünk ki, mint a mennyit behozunk; ellenkezőleg *passiv*. Az első esetben több pénz jön be az országba, mint amennyi kimegy, a második esetben megfordítva áll a dolog. Világos tehát, hogy csakis annak az országnak közgazdasága egészséges, csakis ott lehet vagyonosodásról, jólétről szó, ahol a saldo *activ*.

Magyarország kereskedelmi mérlege — mint minden nyers termelői országé — felettébb ingadozó, de rendszeren rossz, — sőt ha gabonatermésünk olyan, mint az elmúlt esztendőben volt — elszomorító.

Sok okos ember tőri a fejét e vizsgálatlan állapot jóra fordításán. Egyik az ipar fellendítését ajánlja, a másik védvámokkal akar a dolgon igazítani.

Szép dolog mindakettő. Azonban máról holnapra nem lehetünk iparos állammá. A védvám meg olyan portéka, mint az a puska, mely visszafelé is elszül.

Ne tessék azt hinni, hogy én most majd — Daróczy kedves bátyám jóvoltából, aki helyet ad lapjában okoskodásomnak — megmentem a hazát és egyetlen tanácsommal helyreigazítottam Magyarország kereskedelmi mérlegének serpenyőjét.

Nem. — En csak arra akarom az illetékes körök figyelmét felhívni, hogy nem muszáj ám nekünk a külföldnek dohányért és szivarért évenként 10 millió forinttal adózni, hanem elég volna — tesztem azt — 5 milliócska is. Aztán, ha nem 33, hanem 99 ezer hektáron természeténél dohányt — mert van ám ennyi, sőt sokkal több földünk is, amely dohány természetére alkalmas — a többiet fele pótolná a leszállított behozatalt, felét pedig kivitelre szánhatnánk.

Ez a két tétel együtt tíz millió forint.

Tehát ha dohánytermesztésünket növelni lehetne és fő dohánymanipulánsaink utat és módot kereshének arra, hogy felesle-

günket a külföldön értékesítsük: tíz millióval javulna kereskedelmi mérlegünk; ennyivel több jutna évenként a magyar gazdának; ennyivel gazdagodnék évenként Magyarországi.

De lássu, a dolgot közelebbről.

Ez idő szerint — amint már említém — 33 ezer hektáron természetünk dohányt, holott még ezelőtt tíz esztendővel kétszerannyi területen természetünk. A természeté $z\%e$, vagyis 64.7%, Szabolcs, Pest, Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Csanád és Bihar vármegyékre esik. A hajdan híres dohányt termő vármegyék: Bács, Temes, Torontál, Békés, Csongrád, Hajdu, Szatmár, Arad, mint dohányt termelő vármegyék, ma számba sem vehető csekély területtel szerepelnek.

Köztudomású dolog, hogy Magyarországának kétszer annyi dohánytermelésre alkalmas földje van, mint Európa többi országainak együttvéve. Hát ennek az óriási természeti adománynak ki nem használása igazán nagyon szomorú és nagyon helytelen dolog.

A nagy dohány importra szoruló államok piacait mindenáron meg kellene hódítani a magyar dohányynak.

S idehaza is adjuk meg a magyar dohányynak az őt megillető helyét és ne hozzunk be a külföldről olyan mindenféle dohányokat, amilyeneket itthon is — talán még jobbat is — képesek lennénk előállítani.

Nem mondom én, hogy teljesen mellőzzük a külföldet, mert Ghiubek superior, Aya, Suluk, Sumatra, Cuba, Yara és más ritka speciálitás valószínűleg nem terem meg nálunk, de hogy mi szükség van a selejtesebb török dohányra, orosz kapadói dohányra, jávára és több más közönséges dohányra oly nagy mértékben és miért nem pótolhatók ezek magyar dohánynyal: azt már igazán nem értem.

Nem is szólván a közönséges magyar pipadohányokról, amelyek köztudomás szerint páratlanok, jó szivardohány is teremne nálunk, amint a negyvenes és ötvenes években tényleg termett is. Az idősebbek még emlékeznek rá s maig is emlegetik, hogy milyen kitűnő szivarjaink voltak nekünk 40—50 esztendővel ezelőtt.

Ki tudja, minő kincs rejlik a mi dohánytermő földjeinkben! De hát ennek a kincsnek nagysága, sópánkodással nem derül ki. Nagy aranyu kísérleteket kellene folytatni, a különböző dohányfajták kipróbálásával.

De ha a szivardohány termesztést teljesen mellőznénk is: pipadohányunkkal az egész világot meghódíthatnánk.

Tanulságos az is, hogy míg a legfinomabb hazai dohány beváltási átlagára 26 frt 96 kr, az összes baváltási átlagár pedig 17 frt 14 kr volt: addig a külföldieket potom 130 frtjával vásároltuk, de volt köztük 665 frtos is.

Dohánytermelésünk fokozása roppant horderejű volna más szempontból is.

Körülbelül egy évtized óta, szaklapjaink és gazdánk mindig agrár-válságról beszélnek és ez nem afele szálló ige, de szomorú valóság, mert a gazdák ezrei szemünk láttára mennek tönkre s a földbirtokok annyira tul vannak adóssággal terhelve, hogy már-már alig van a földbirtokosoknak hitel-alapjuk.

E baj legfőbb oka az egyoldalú gabona-termelésben rejlik s erre mint panaceát: a kereskedelmi növényeknek nagyobb mértékben való felkarolását ajánlják.

Viszonyaink közt van-e erre alkalmasabb növény, mint a dohány?

A mult esztendőben, gazdasági életünkben egy újabb rém ütötte fel fejtét: az agrár-szocializmus. Megengedem, hogy ebben nagy részük van a professzionatus szocialista izgatónak is, de fő-fő indító oka:

az egyoldalú gabonatermelés. A gabonát, most elcsépelik a cséplőgépek két hét alatt, holott az előtt hónapokig eltartott a munka s ezzel a mezőgazdasági munkás foglalkozása és keresete is több volt.

Valjon, ha a gabonánál sokkal több és az egész évben jobban elosztott kézimunkát igénylő dohányt annyi területen természetesen, amennyi erre alkalmas földünk van: volna-e szó agrár-szociális-musról?

En azt hiszem, hogy nem.

Rombay Dezső.

Trágyázás és trágyaszerek.*)

Írta:

Herényi Gothárd Sándor.

Magyarország termőtalajának majdnem tulnyomó része a természetből bőven meg van áldva mindazon anyagokkal, melyek a növényzet táplálkozásához feltétlenül szükségesek. Épen azért a rendszeres istállózás és ganéjkezelés hazánkban évszázadokon át teljesen el volt hanyagolva. Elkezdve azon kortól, midőn a nomád magyar nép e házában letelepedett, hosszú évszázadokon át a vadászat, halászat és földművelés, ezen természetes ösfoglalkozások voltak népünk jellemző foglalatosságai. Épen a kedvező talajviszonyok lehettek okai annak, hogy dacára az állandó letelepedésnek, mintegy ezer éven át az ország tulnyomó részében rendszeres trágyakezelés nem fejlődhetett.

Ott, a hol a termőföld fáradni kezdett, a kimerültségen vagy únságon a föld pihentetése, az ugarolás által segítettek.

A tagosítások és a birtokviszonyok későbbi rendezése után az ugarolás is rendszerbe foglaltatott önkéntelenül, melynek tipikus magyar formáját az általánosan elterjedett háromnyomásos rendszerben találjuk. Ennek legelterjedtebb formája má is az, hogy a parlagnak (felszántatlan tarló) vagy pedig a többször felszántott, de egy évig nyugodott ugar földnek első veteménye gyanánt őszi kalászt, rá következő évben valami tavaszi növényt adtak és az ugar, őszi, tavaszi hároméves forgó a végtelenig ismételtetett.

Az állattenyésztés fejlődésével, a földek lassu kiélésével és fokozatos kimerülésével karöltve járt az istállóganéj értékesítése, mely kezdetben legkényelmesebb módon az ugarra hordatott ki. Majd a termőföld értéke és az idő kellő megbecsülése érvényesítvén az ő döntő befolyását, az értékesebb földeken az egy évig heverő ugar mind jobban kiszorult és helyét a zöld ugar foglalta el. Napjainkban már a fekete ugar helyén valamely ugarnövény termeltetik.

A rendszeres trágyakezelés sohasem volt valami kedvező foglalkozása a magyarnak, sajnos, még ma sem az. Hogy az alomszalmanak az istállóba hordását, a trágyának pedig a mezőre való szállítását megkímélik, fejlődött ki az esztenázás, vagy kosarazás, mely abból áll, hogy a parlagon hagyott földön nagy kosarakból, sövényből vagy könnyű korlátokból bekerített helyet

készítették, hol a juhok vagy marhák delettek és éjjeleztek, miközben megtrágyázták a lehető legközvetlenebb módon a talajt. Ha már elégséges trágya volt a bekerített területen, a kerítést időközönként odábbodább vitték. Ezen mód ma is divatban van főleg a magyar Alföldön.

Ugyanitt sok helyütt még ma is a magyarok összes ganéját, a mi elégetésre nem szükségeset, vagy mérédesekbe, vagy szarvasokba hordják össze, honnét néha nem is viszik odább, míg a termőföld kimerülése erre nem kényszeríti az extenzív gazdálkodókat.

Ma azonban ezen ősi módok már ritka kivételek és csak ott fordulnak elő, hol a talaj őseréje még bőven osztja áldását, hol a nagy termés előállításához elég az, ha a talajt, melynek felszínre kimerülni kezd, mélyebben szántják meg, miáltal új szűz réteget hoznak a felszínre.

A trágyakezelés terén óriási haladt az utolsó évtizedekben a magyar mezőgazdaság is. E haladásra csak részben vitte a gazdákat a kényszerűség. Jórészt a mezőgazdasági tudományok szakszerű terjesztése és a külföld követendő példája vitte rá a belterjesebb gazdákat.

A természetes legelők nagyrészt feltértek és helyüket kis térre szorított gazdag mesterséges legelők váltották fel. A háromnyomásos rendszert kiszorította a rendszeres vetésváltó. Ma már a rendszeres vetésforgónak száz és száz változata van bevezetve a magyar mezőgazdaságba, úgy, hogy a vetésváltó az adott viszonyoknak megfelelő. A fordába osztott növénytermelés ép ily szabályos fordába osztott trágyázást követel, melynek természetes folyamánya a trágyatermelés minden eszközzel való fokozása és a kész trágya kellő gondozása és megbecsülése.

A szarvasmarha az év tulnyomó részében istállóztatik, részint azért, mert természetes legelő kevés van s a mesterséges legelő az év első nedvesebb szakában kasszálól szolgál; részint azért, mert az istállózás által a trágyatermelés megsokszoroztatik.

Az állandó istállózás természetes következménye a rendszeres trágyakezelés. Így születtek a czélszerű trágyatelepek, melyek megakadályozzák a ganéj kilugozását a sok esőle, és a talajon csörgedező csatornák kirekesztése által.

Lehetővé teszik a ganéj tipított vagy lehengerezett tömörítését, a rendszeres locsolást, a felesleges lé egyeb értékesítését, sőt a ganéjnak vegyszerekkel való konzerválását is.

Ma már odáig jutottunk, hogy a rendszeresen kezelt közép- és nagybirtok, jórészt megfelelő trágyateleppel és trágyakezeléssel bír. Általában vízhatlan alappal bíró trágyatelepeket találunk, melyek vízhatlan betonból épült lé-gyűjtő bassinnal és megfelelő locsoló szivattyúval vannak ellátva. Igen sok helyen a ganéjt még gipszzel vagy épen szuperfoszfátszisszal is behintik, hogy a becses ammonrészeket az elillanástól megmentsék.

A mezőre hordott trágyát nem hagyják apró kupacokban tönkremenni, hanem

rögtön elterítik és alászántják, vagy a mezőn négysszögű prizmákban tartják és leföldelik. Sőt a modern gazdák egészen új és egészen magyar trágyakonzerválási módja a ganéj zombályázása.

A ganéj zombályázása tisztán magyar találmány lévén, arról néhány szóval meg kell emlékeznünk. A zombályázáshoz nem kell trágyatelep, hanem az istálló elé a ganéj egy függélyes falakkal bíró, és körülbelül 5—6 méter széles négysszögű hasámba felrakatik. A zombolyai trágyakazal hossza tetszés szerinti, az állatállomány szerint. Nagy gondot fordítunk arra, hogy a ganéj 70—75% viztartalommal bírjon az összerakás közben, mit trágyalével, vagy ennek hiányában vízzel való locsolás által érünk el. A nedvességfokot kevés gyakorlat után már becslés szerint megállapíthatjuk. Ha a négysszögű kazalt mindig függélyes falakkal 3 méter magasra felépítettük, tetejét kissé domborúra rakatjuk ki. és 40, legfeljebb 50 cm. vastag földréteggel beföldeltetjük. A földet közvetlenül a kazal mellől vehetjük és dobhatjuk fel a kazalra.

Az így zombolyázott trágyából a levegő kiszorítatik, a trágya kitünő viszonyok közt erjed, világos barna színű lesz, később sötét barna. Soha sem penészes. A tulgyors korhadás ki van zárva. A kazal nitrogén vesztesége az erős beföldelés miatt minimális. A kazal sokkal több ideig eltartható, mint a telepen élő trágya, mert nem szalonásodik meg.

(Folyt. köv.)

A dohány trágyázása.

Németországban napirenden van ama kérdésnek beható megvitatása, hogy a dohánytermelésre nézve miként a legcélszerűbb, az istálló- és műtrágya alkalmazása.

S a németországi szakírók nézete, az általunk erre vonatkozólag hangzatosított véleményekkel sokban megegyezik.

Az istálló trágyát a dohányra ott is kedvelik és használják, s erre nézve ő is megállapodtak már abban, hogy az istállótrágyát nem közvetlenül a dohánynak, hanem egy előveteménynek kell adni, de akkor oly gazdagon, hogy a trágyának legjobb része még a dohánytermelés javára váljék, olyformán, hogy az a földet porhanyítsa, humusszal gazdagítsa és hogy az bizonyos nyirkosságban maradjon. Ez mind igen helyes, s azoknak, akik még nem tudnak, érdemes, hogy megszivleljék és a magukéva tegyék.

Az ilyen jól ellátott földek azután igen háladosak a műtrágya iránt, amelyet a dohány elültetése előtt, feloldott állapotban, a dohánypalánta fészekbe kell önteni, sőt az ültetés után is — ha szükségesnek látszik — ilyen oldattal kell a palántákat megöntözni.

A német dohányegyesületnek legutóbbi ülésén, a többek közt dr. Nessler tanár oda nyilatkozott, hogy a dohánykereskedők többé hallani sem akarnak az olyan dohányokról, amelyeknek földjén zöld trágyázás alkalmaztatott, — s igen helyesen, — mert még az ősszel, istállótrágyával trágyázott földeken a nitrogén a talajba hatol, úgy, hogy azt a növény kezdetül fogva folyvást magába veheti, addig a zöld trágya csak akkor hat, midőn a növény fejlődni kezd, s aztán annyi nitrogént vesz fel a növény, hogy idejére nem érhet meg, már pedig az éretlenül letört dohány nem éghet. E tekintetben mi már rég tudtunk azon, hogy a zöldtrágyázás nálunk szokásban

*) A jeles közgazdasági írónak ezt a nagybecsű tanulmányát — mint éppen időszerű s érdekes és tanulságos közleményt — az ezredéves kiállítás főjelentésének VI. kötetéből vesszük át.

lenne, amit egyébiránt a dohányjövédéki törvény is tilalmaz.

A dohánynak kovasavas káli és salétromsavas ammoniakkal való trágyázására nézve megejtett kísérletek, Strassburgban igen kedvező eredményre vezettek.

Keetmann miniszteri tanácsos az értekezleten be is mutatott a fenti módon trágyázott dohányokat, amelyek behatón megvizsgáltatván, megállapított, hogy a részint közönséges módon, részint 80% kovasavas káli és 20% salétromsavas ammoniakból előállított műtrágyával trágyázott földeken termelt dohányok már külsőleg is jelentékenyen különböznek egymástól mert azok a dohányok, amelyek a jelzett műtrágyázásban részesültek, sokkal finomabb levéllel és bordával bírtak, mint a közönséges módon trágyázott talajon termelt dohányok, s a műtrágyázottak a mellett könnyűen és jól égtek is, míg amazok csak nehezen és rosszul parázsoltak.

A kovasavas kálival való trágyázásra nézve általában az a vélemény, hogy ez igen fontos kérdés a dohány minőségének javítására, s éppen azért az idén megkiterjedtebb módon fogják folytatni a már évek óta folyó kísérleteket.

A németországi dohánytrágyázási kísérletek ketségkívül nagyon figyelemre méltók és megérdemlik, hogy azok eredményét mi is ne csak tudomásul vegyük, de dohánytermelésünk érdekében javunkra is fordítsuk.

A dohány az ezredéves országos kiállításon.

— Daróczi Vilmos jelentése. —

Az ezredéves kiállítás főjelentésének VI. kötetében jelent meg — miként lapunk most számában röviden már említettük — lapunk szerkesztője, ek a dohányról irt jelentése, amelynek egyidejűleg — kézirattal gyanán — néhány példányban külön lenyomatban is kiadott füzete, az érdekelt körökben kitüntetett méltánnyal fogadtattott.

A dohányügy iránt nyilvánuló kiváló érdeklődés öröndetes jelül tekinthetjük, hogy ezen — kizárólag a hazai dohányüggyel foglalkozó — jelentésről, a legtekintélyesebb napi- és szaklapok, egytől-egyig a legnagyobb elismeréssel emlekeztek meg.

A sajtónak ezen megkülönböztető figyelmében, a szerző és a mű iránt való elismerésen kívül, mi a magyar dohányügynek diadalát látjuk, — s éppen azért, kedves emlékül összegyűjtve megörökítjük itt a lapoknak e tárgyban megjelent közleményeit, — az szerint közölve, hogy melyik mit mondott a dohányról szóló jelentésről.

A „Nemzet” f. é. 1. számában:

„A dohány az ezredéves kiállításon.” A kiállítási jelentésbe, mely Magyarország közgazdasági állapota ezredéves fennállásakor és az ezredéves kiállítás eredménye” címet visel, Daróczi Vilmos, a Magyar dohányujság érdekében gazdag szerkesztője írta meg a dohányról szóló részt. Ezt a részt most a jeles gazda és dohányszakértő külön kötetben is kiadta. A könyv a szerző törekvésének, kedvenc eszméinek, jelentőségeltjes felfedezésének s a nyers dohányok összes viszonyainak rövidre fogott ismertetését tartalmazza, mely egy szorgalmas, hozzáértő és jót akaró ember buzgó és odaadó munkásságának eredménye. A kötet tartalma a következő: Bevezetés. Visszatekintés az 1885-iki dohány kiállításra. A dohányjövédéki pavillon leírása. A kiállított dohány-csomók megnevezése. A kiállításon nyert kitüntetések. Szemléltető fali képek. A Magyar dohánykereskedelmi részvénytársaság

kiállítás. Élvelő és dugványozott dohány-növények. Gyártási terem. A bosnyák-hercegovinai dohánykiállítás. Cserháti Sándor kísérletezései. Szivarhamu vegyelemzések. Dohánykereskedés a negyvenes évekből. A dohányzás szenvedélye. A dohánytermelés mint gazdasági ág és nemzetgazdasági tényező. A termelők feladatai, a jobb minőségű termelésére. A kivitelképes dohányok feltételei. Éghajlat és talaj. Luczerna-turmus. Mély művelés. Ötös vetésforgás. Ötös vetésforgás módosítása. Fajtisztító jó mag. Megfelelő dohányfajok. Mag-nemesítés. Keresztkezés által való nemesítés. Mag honosítás. A dohány egyenletessége. Sűrűbb ültetés. Átduggatás, piquirozás. Káli n. útrágyák. Kénsavaskáli oldott alakban. Éretten törés Füllesztés. Pajtában való szárítás. Pajtábőség. A simítás mellőzése. A dohány élvelősége és dugványozhatósága. A dohány dugványozása. Az erjedés (fermentálás). Nemesítő fermentálás. Régi közönséges dohányok a fermentálás által javulnak. A magyar dohány a korosodás által javul. A dohánynak mesterséges fermentálás által való javítása. Dohányaink törekenységének javítása. Dohánykísérleti állomás. A kivitel. A Magyar dohánykereskedelmi részvénytársaság. A termelési terület apasztásának oka. Van-e túltermelés? A termelés kiterjesztése. Hol vannak hazánkban kitűnő dohánytermelésre alkalmas talajok? Gyártmányaink kivitele. Könnyebb, finomabb fajta dohányok termelése. A jobb anyagok méltánylása. A beváltási rendszer módosítása. A dohányanyag egyöntetű összeállítása. A honok karos következményei a dohányleveleken. A dohányok égési képessége, szívóssága, vastagsága. A dohány ellenségei és azok elleni védekezés. Gyártási viszonyok. Befejezés.”

Az „Egyetértés” f. é. 1. számában:

„A dohány az ezredéves kiállításon. Az ezredéves kiállítás főjelentésének nagy, becses és tanulságos része az, mely a dohánytermelésről, gyártásról és kereskedésről szól. Ezt a részt Daróczi Vilmos, a „Magyar Dohányujság” szerkesztője írta, a ki e téren elismert szakember. Ez a jelentés is azzal az elevenséggel, alapos-sággal és a tárgynak azzal a szeretetével van megírva, mely a szerző minden munkáját jellemzi. Különösen érdekesek és tanulságosak azok a fejezetek, melyek a dohánytermelés gyakorlati kérdéseivel foglalkoznak. A szerző azt bizonyítja munkájában, hogy túltermelés csak a rossz minőségű dohányban van, míg a finomabb minőségekben az egész világon. de különösen nálunk hiány tapasztalható és arra sarkalja a dohánytermelőket, hogy a dohánytermelvények minőségét igyekezzenek megjavítani, akkor nem kell tartaniok attól, hogy az állam a dohánytermelési területet megszorítja. Hogy miképpen kell a minőséget megjavítani, erre nézve a jelentés igen bő és szakszerű gyakorlati utmutatásokat tartalmaz.”

Az „Országos Hírlap” f. é. számában:

„A dohány az ezredéves kiállításon. Daróczi Vilmos, a Magyar Dohányujság szerkesztője, könyvalakban bocsátja közre a kiállítási főjelentésbe szánt jelentését a magyar dohánytermelés, gyártás és kereskedés állapotáról. Ez a jelentés azonban túlterjed az afféle sablonos munkálatok keretén, mert oly terjedelemben és oly részletesen tárgyalja anyagjait, hogy bátran nevezhetjük a munkát a dohánytermelés és gyártás monografiájának, amilyenek a szakirodalomban alig akad párja. Daróczi Vilmos eddig is úgy ismertek, mint első-rangú szakértőt a dohánytermelés t. r. n., de most kiadott munkájával tágabb körök elismerésére tarthat számot. A munka kézirattal gyanán nyomatott, de a kiállítási fő-

jelentés során könyvkereskedői uton is kapható lesz.”

A „Magyar Hírlap” f. é. 1. számában:

„A dohány irodalma. Daróczi Vilmosnak „A dohány az ezredéves országos kiállítás” című most megjelent műve gazdakörökben általános feltűnést keltett. A becses munka, amely a milleniumi kiállítás főjelentése részére készült, tökéletes áttekintést nyújt arról: miként volt a dohány az ezredéves kiállítás képviselve s hogy általában miként áll ma a dohányügy Magyarországon? Ezzel kapcsolatban ismerteti művében eme nevezetes közgazdasági ágnak — a dohánynak — jelenét a multal egybevetve, bebizonyítja jövőbeni nagy hivatását s kifejti az ennek biztosítására szükségeseknek vélt feladatokat, hogy mindezek által — úgy itthon, valamint a külföldön — a magyar dohányügy iránti közérdeklődést felkeltse. A könyv érdekes tartalmának kiemelkedő fejezetei a következők: (stb. stb.)”

A „Pesti Hírlap” f. é. 6. számában:

„Daróczi Vilmos a Magyar Dohányujság szerkesztője, a legkiválóbb szakírók egyike, a kiállításra vonatkozó főjelentés című nagyobb műben megjelent tanulmányát külön lenyomatban is kiadta, amit okosan tett, mert így jobban hozzáférhetővé vált. Művének címe: „A dohány az ezredéves országos kiállítás”. Részletesen foglalkozik a mi dohánytermelésünkkel, gyártásával és a kereskedés állapotával. A dohánytermelők jó hasznát láthatják ennek a könyvnek, amely a nagyközönséget is érdekelheti.”

A „Budapesti Hírlap” f. é. 9. számában:

„A dohány az ezredéves kiállítás. Ily cím alatt most jelent meg Daróczi Vilmosnak, a Magyar Dohányujság szerkesztőjének a kiállítás dohánysztyárláról irt jelentése. A több mint 200 oldalra terjedő munka a magyar dohányügy minden mozzanatát feltűnteti s a dohánytermelés, gyártás és kereskedés állapotának teljes képét adja. A kitűnően megírt és áttekinthető kötet dohányügyünk régen nélkülözött monografiájául szolgál. A jelentés a kiállítási főjelentés VI. kötetében is megjelent.”

A „Neues Pester Journal” f. é. 1. számában:

„A dohány a millenniumi kiállítás. E cím alatt, egy külön lenyomatát kaptuk a dohányra vonatkozó ama jelentésnek, amely Daróczi Vilmosnak, a „Magyar Dohányujság” szerkesztőjének tollából, a kereskedelmi minster által kiadott: „Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezredéves fennállakor és az ezredéves kiállítás eredménye” című munkában jelent meg. A kimerítő jelentésben (208 nyomtatott oldal) a kiváló szakférfiünk ismert szerző vázolja az 1885-iki dohánkiállítás, s a dohánytermelésnek a millenniumi évig tett előhaladását. Ismerteti a dohánytermelés javításánál tekintetbe veendő befolyásokat, úgy szintén a használatban lévő dohánnyafjakat. Ez a nagy szakértelemmel és dicséretre méltó szorgalommal kidolgozott s számos statisztikai táblával ellátott jelentés, nem csupán a szakférfiaknak igen értékes és alapos, hanem a dohánnyozóknak is egy kellemes, oktató olvasmányul szolgál.”

A „Gazdasági Lapok” (Szerkeszti: Ordódy Lajos.) f. é. 2. számában:

„A dohány az ezredéves országos kiállítás. Jelentés a magyar dohánytermelés gyártás és kereskedés állapotáról. A kiállítási főjelentésbe illesztett munkát. Irta: Daróczi Vilmos, a Magyar Dohányujság szerkesztője. Átolvastuk a munkát és a dohánytermelő közönségre nézve oly sok

érdekeset találtunk benne, hogy nélkülözhetlenné kell tekintenünk dohánytermelőinkre nézve. Épen ezért sajnáljuk, hogy a jeles mű megszervezetésének körülményei iránt felvilágosításokat nem adhatunk.

A „Magyar Gazdák Lapja“ (főszerkesztője Herényi Gothard Sándor) f. é. 2. számában:

„A dohány az ezredéves országos kiállításán. Irta: Daróczy Vilmos, a „Magyar Dohányujság“ szerkesztője. A mindennapi kenyér után a pipás embernél mindjárt a dohány következik, sőt gyakran a szegény, vagy éhes embernél a kenyeret helyettesíti, miért is a dohány mai napság oly fogyasztási és mondhatjuk közszükségleti cikk, hogy azzal behatóan foglalkozni nagyon is helyén való dolog.

Hasznos munkát végzett tehát Daróczy, fent czimzett művének megírásával, melyre mindenestre ő a leghivatottabb, ki már hosszú évek során át küzd a magyar dohánytermelés érdekében. Művének czélja, mint maga is mondja, úgy íthon, mint a külföldön a magyar dohányügy iránti érdeklődést felkeltani.

A szerző művében visszapillantást vet az 1885. évi dohánkiállításra és összehasonlításokat tesz az 1896-iki dohánkiállítással, megítélendő, hogy mi tekintetben és mily arányban haladtunk a dohánytermelés terén a lefolyt évtized alatt. Szerinte az 1885-től lefolyt 10 év alatt ugy a dohánytermelés, valamint a dohánygyártás terén öröndetes haladás konstataálható, habár az 1885-ki dohánkiállításnál aránylag inkább szembevetünk voltak a haladás nyomai, mint az 1896-iki kiállítás alkalmával, minek okait aztán a továbbiakban igen alaposan kifejti.

Leírja az 1896-iki kiállítás dohánjövődéki pavilonját, mely 740□ méter területet foglalt el. Szól az általa bemutatott évelő és dugványozott dohánynövényekről, demonstrálván, hogy a dohány nem egy nyári növény, mint eddig hitték, hanem évelő és dugványok által is szaporítható.

Mint érdekes látványosságot írja le a gyártási termet, a hol a gyártási munka szemlélhetőleg lett bemutatva.

Attér aztán a bosnyák-hercegovinai dohánkiállításra és kiemeli, hogy az meglepő és teljes elismerésre volt méltó, s hogy ott 2184 hektáron termelnek dohányt.

Egyik fejezetben a dohántermelés mint gazdasági ág és nemzetgazdasági tényezőről ír, és kiemeli aztán, hogy mik a termelők feladatai a jobb minőség terelésére nézve.

A dohánkivitelről illetőleg elmondja, hogy melyek a kivitelképes dohánok feltételei.

Az éghajlat és viszonyokra vonatkozólag kimondja, hogy a dohántermelésnek legfőbb feltétele a megfelelő éghajlat és az alkalmas talaj.

A dohán vetésforgót és a mély művelést, mint a melyek igen fontos dolgok a dohántermelésnél, szinte behatóan tárgyalja.

A fajtisza mag, a megfelelő dohánfajok, a magnemesítés, keresztezés, maghonosításról bővebben emlékezik meg.

Attér aztán az ültetés és piquirozásról, kiemeli, hogy a nálunk divó ritka ültetés hibás és ez az oka, hogy dohánaink túlságosan nagy leveleket hoznak, vastag, durva bordázattal.

Közbe szurva röviden a káli műtrágyákról szól, mely után a törés, füllesztés, pajtában való szárításról és a simítás mellőzéséről szól.

Külön fejezetben kimerítően tárgyalja a dohán évelősége és dugványozhatóságát, a dohánj erjedését.

Szól továbbá dohánaink törékenységéről, megemlékezik a kísérleti állomásokról.

A kivitelről, mint Magyarország dohántermelésének főtenyezőjéről szólva, leírja a „Magyar dohánj kereskedelmi részv. társ“ megalapítását.

A termelési terület apasztásának okait fejtegetvén, kiemeli, hogy a m. kir. dohánjövődék az 1894-iki évre kénytelen volt a termelési területet 10%-al leszállítani.

Ennek kapcsán felveti azon kérdést hogy: Van e nálunk tultermelés? Mire azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy nincs, sőt a dohánjtermelést ki kellene terjeszteni nálunk.

Elmondja továbbá, hogy hol vannak hazánkban kitünő dohánjtermelésre alkalmas talajok.

A beváltási rendszer módosításával is behatólag foglalkozik és kiemeli, hogy a hazai dohánjtermelésünk föllendülése érdekében, a jelenlegi beváltási rendszer más alapokra lenne fektetendő.

Végre befejezést a dohánjgyártási viszonyokról emlékezik meg és azokról csak szepet és jót mondhat.

E rövid vázlatból kitűnik, hogy Daróczy a „A dohány az ezredéves kiállítás“ című műve behatóan ismerteti dohánjtermelési viszonyainkat és minden esetre érdekes olvasmányul fog szolgálni hazai dohánjtermelőinknek és a dohánjügy iránt érdeklődőknek.

A „Magyar Ipar“ (szerkesztő Gelléri Mór) f. é. 1. száma, a kiállítási főjelentés VI. kötetét egészen ismertette, a dohánjról szóló jelentésről így ír:

„Terjedelmes fejezetet, egész kis essayt szentel a dohánjtermelésnek Daróczy Vilmos, a Magyar Dohányujság szerkesztője. A tanulságos ismertetés minden oldaláról megvilágítja a dohánjtermelés kérdését, a mely mezőgazdaságunkban egyre növekvő fontosságra tesz szert és végül örömmel utal arra a gyors fejlődésre, a melyet újabb időben ez a terme is ág felmutat.“

A Dohányujság terjedelme nem engedi hogy a lapoknak a dohánjjelentésről irt összes közleményeit most mind egyszerre közöljük, s így a többieknek ismertetését jövő számunkra hagyjuk.

Nyílt köszönet.

Megvallom, bizonyos félelemmel fogtam a dohánjról szóló jelentésnek a kiállítási főjelentésbe való megírásához, — azon hitben, hogy ez a különleges tárgy, a maga száraz valóságában, nem igen tarthat számot a mindenféle érdekesítő olvasmány által elkényeztetett izlésű közönségnek érdeklődésére.

De ugy látszik, hogy ez a nagyfontosságú közgazdasági ág mégis hódított már érdeklődő közönséget magának, — s ha most megjelent szerény kis munkám által a magyar dohánjügynek némi szolgálatot tettem: ez az én legnagyobb örömem és jutalmam.

Boldognak érzem magamat, hogy jelentésemet a sajtó és a hazai dohánjügynek számos kitünősege oly kegyes jóakarattal fogadta, s többen magánlevélben is megtisztelték elismerésük és üdvözlötök kifejezésével; — kérem, fogadják ugy a művémet ismertető lapoknak igen tisztelt szerkesztősei és mindazok, akik ez alkalmából nagybecsű sorakkal felkerestek, mély hálám és forró köszönetem nyilvánítását.

Budapesten, 1898. január 15.

Daróczy Vilmos.

Levelezés.

Szent-Márton-Kátc., 1898. január 4.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A Dohányujság múlt évi utolsó számában, Kállay András ur ő méltósága egy cikket tett közzé, melyet igen nagy érdekléssel olvastam végig s tartalmát, addig ameddig a „provizoriumot“ említette, magamévá teszem, sőt ki is taldom, vádolván tek. szerkesztő urat, mert mindig ugy viselkedik a termelőkkel szemben, mint a rossz kocsi a lovával: mindig a serényebb lovát biztatja. Nem veszi észre tek. szerkesztő ur, hogy a másik, a folytonos kimélettől egészen elzsírosodik? Amaz pedig folytonosan soványodik. — Nem haragszik meg tek. szerkesztő ur, ha ama cikket ennyivel megtoldom.*)

Nem ez volt a czélja voltaképen annak hogy tollat fogtam, — hanem válaszolni akarok K. A. ur cikkének többi részére. mert amit ő méltósága tapasztalatnak vél az nem egyéb feltevésnél, még pedig hibás alapon megindult feltevésnél.

Ő méltósága a természet titkaiba kívánt hatolni és vizsgálódva olyan igazságot véit találni, amely ha czáfolatlanul marad: sok dohánjtermelőnek igen nagy kellemetlenséget okozhat, — pedig nem érdemelnek meg, — de ezt bizonyára K. A. ur sem óhajtaná.

Ő ugyanis azt állította, hogy a vajvirág (köcsög vagy keresse virág) akkor szokott előjönni, ha a föld rosszul van megszántva.

Hát kérem. ez a valóságban nem áll, — mert előjön a jó és rossz szántásban egyaránt.

Tapasztaljuk a természetben, hogy vannak növény magvak, de vannak növény részek is, melyek számos éven keresztül képesek a földben elfeküdni, a nélkül hogy csirba jönnének és életképességüket érvényesíthetnék, s a nélkül, hogy életképességüket elveszítenék.

Mintegy negyven éve panaszkodott egy aradmegyei jó barátom, hogy a déznai hegyen ottvagyó tölgyerdő részletét kivágatva. a még ott akkor mértföldekre terjedő erdőségekben sem található nyárfa sarjadékkal fordult fel a vágása.

Tapasztaltam magam is, Zólyomgyében, hogy egy hegyoldalnak jól benőtt fenyüerdejében, egy kivágott négyeszőg (forda) ott soha nem látott nyírfa sarjjal népesült be, s fenyü még elvétve sem volt közte.

Ebből az a tanulság, hogy a növényi magvak számos éven keresztül képesek várakozó állásba helyezkedni, a jobb idők bekövetkező reményében, a nélkül, hogy csirázó képességüket elveszítenék.

Az élődsi növényeknél nem csupán a mag, hanem az össze zuzott, mondhatni porrá tört növényi részek is képesek — ha később kedvező helyzetbe jutnak — életüket mintegy újra kezdeni. Látjuk ezt naponta a mohaféléknél.

*) Arról szó sincs, hogy megharagudnám, de — megvallom — a fenti tréfás hasonlatot nem igen értem, — s a vádat igazán nem vehetem magamra, mert én minden termelőt egyaránt biztatók — a haladásra. Vagy talán a jövődék lenne az a bizonyos másik? D. V.

De hát térjünk át a vajvirág életére, — leírván ezt úgy, amiként saját vizsgálódásaim alapján, annak életét megismerni tanultam.

A vajvirág élősdű növény, legtöbbször a dohány palántán fordul elő, de nagy részben kihasználja a vad kenderet, a tengerit ritkábban — mert korán ér — míg a liceumon nem ritkán előfordul.

A vajvirág magva a földre jutva, ott pihen mind addig, míg kedvező alkalom nem következik be, hogy az életet megkezdhesse. Ez pedig akkor áll be, ha a dohánypalánta a földre lesz kiültetve. A palánta erősödve, gyökereit fejlesztve, hatolnak azok tovább-tovább. Ezen növényi utjokban találkoznak a vajvirág magvaival és ezzel bekövetkezett az idő: annak életre kelésére, — mert találkozáva a dohány gyökerével: megtalálta a létfenntartáshoz az alapot; — fajfentartási ingerétől ösztönöztetve csírázni kezd és tapadó, szívó gyökereit összeköti a dohány gyökerével, amelylyel sokszor úgy összefor, hogy az összeforrás pontját alig lehet megtalálni.

Hogy a vajvirág közelebb vagy távolabb van a dohány palántától: az attól függ, hol találkozik a dohány gyökerével.

Hanem hogy jól meg van-e szántva a dohány földje, vagy sem: annak a vajvirág előjövételéhez semmi köze. A jól szántott földben csak úgy előjön, mint a rosszul szántottban, — sőt a jobban megművelt földben bujább a dohány is, a vajvirág is. Ezt számtalanszor tapasztaljuk.

Ó méltósága különben az általa felállított igazság indokolásával adós maradt.

Hogy miért irtam meg ezeket? oka az, hogy ha fenn marad, mint igazság. K. A. urnak ezen állítása: akkor esetleg igen sok kellemetlenséget szerezhetne némely termelőnek avval, hogy a kincstár laikus kiküldöttei, ott, ahol vajvirágot találnak, minden további vizsgálatot mellőzve, rosszul munkált földet állapíthatnak meg, ami a szabályokba ütközvén, a termelőre csak kellemetlenséget hozhat.

Vizsgálódásaim közben — mert magam is tapasztalatokat gyűjtök — vad kenderen megvizsgált vajvirágon egy élősdű gombát — a pöfetegekhez tartozót — találtam. Ó méltósága tapasztalati igazságát követve, abból a következtetést levonva, ez is a föld rossz munkájának a következménye volna?

Bizonyára nem. — A véletlen körülmény hozta őket össze. — A vajvirág élősdűje felhasználta a kedvező alkalmat, amint hogy a vajvirág felhasználta a vadkenderrel való találkozást, hogy élet céljának — fájának fenntartására való törekvésének — elsetegyen.

Én ebből a szempontból vonom le a következtetéseket Nem vindikálom magamnak a csatlakozhatatlanságot, de meggyőződésem az, hogy helyesen fogtam fel a dolgot és inkább megtaláltam az igazságot, mint ó méltósága, — pedig meg vagyok győződve róla, hogy ő is azt kereste.

Kiváló tisztelettel.

Dezseffy Béla.

Irodalom.

A szőlő trágyázása. Irta *Ordódi Lajos*. E műben a szőlőtrágyázás nehéz kérdésének minden részletét felölelő anyagot találhat a szőlőtermelő. Teljes tájékozást nyújt s nemcsak a kérdés szellemébe enged behatolni, de gyakorlati utmutatásokat szolgáltat abban az irányban is, hogy mi módon kell állati-, ennek hiányában műtrágyákkal — a homoki s amerikai ötványszőlőket fejlődésük különböző szakaszaiban istápolni. Új szőlőket telepítőkre nézve különösen nélkülözhetetlen. — E mű magában áll a világirodalomban, a mennyiben ily tárgyú kimerítő tartalmu munka még semmiféle nyelven eddigél irva nem lett. Ára 1 frt 50 kr. Beszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalánál, (Budapest, Muzeum-körút 7.)

A „Magyar Ipar” (az országos iparegyesület heti közlönye, melynek felelős szerkesztője: *Gelléri Mór*, főmunkatársai: dr. Horváth János, dr. Matlekovits Sándor, Ráth Károly.) folyó évi két első száma is élénken tanuskodik arról, hogy ez a kitűnően szerkesztett szaklap, mint az iparügyeknek hivatott képviselője, a legnagyobb elismerésre méltó módon buzgólkodik, az iparos osztálynak minden irányban való helyes tájékozásán, ismereteinek és szakértelmének fejlesztésén. Érdekeinek felkarolásán, úgy, hogy a magyar iparnak minden téren való örvendetes haladásá, fellendülése és terüoglalása kétségkívül igen sokat köszönhet eme jeles heti közlönynek, illetve az élein álló kitűnő szakférfiak czélutdatos tevékenységének. A gazdag és érdekes tartalmu szaklap, megérdemli nemcsak az összes iparosoknak, de a magyar ipar minden barátjának a támogatását.

VEGYESEK.

— **A dohányjüvedék a pénzügyi bizottságban.** A folyó évi állami költségvetési törvény javaslatnak a képviselőház pénzügyi bizottságában folyó hó 8-án tartott tárgyalása folyamán, a pénzügyministeri tanzáral, a dohányjüvedékről is történt ugyan egy par rövid felszólalás, amely azonban a hazai dohánytermelésnek és az állami egyvedarúság szempontjából is oly kiváló jelentőségű ügynek nemzetgazdasági nagy fontosságával éppen nem áll arányban. A pénzügyi bizottság üléséről közölt értesítés, mindössze ennyit mond a dohányjüvedékről: „Papp Géza kéri a minisztert, hogy a termelési engedélyek kiadásánál lehetőleg figyelemmel legyen a kisgazdákra. Kossuth a dohánytermelésnek akként való irányítását óhajtja, hogy ne legyünk kénytelenek oly sok külföldi dohányt behozni. Andrassy Sándor gróf is kívánatosnak tartja, hogy a hazai termelés minősége fejlesztessék. Fenyvessy Ferencz a gyufamonopólium ügyében intéz kérdést a miniszterhez. Lukács miniszter a felhozottakra válaszolja, hogy a kormány szem előtt tartja a kistermelők érdekeit, kiténik ez a termelési statisztikából, mely szerint az egy holdig termelők száma 3372, az öt holdig termelőké 3562, míg a nagytermelők száma csak 265. A külföldi nagy behozatal oka az, hogy a közönség izlése oly dohányfajok felé hajlik, a melyek nálunk nem termelhetők. A kormány azonban törekszik

arra, hogy ezekkel vegyesen a hazai dohány is felhasználtsék s nagy gondot fordít a hazai termelés minőségének a fokozására s nevezesen arra is, hogy a pipadohány finomabb minőségben állítsassék elő. A gyufamonopólium ügyét tanulmányoztatta a kormány, de az eredmények nem mutatkoztak kedvezőknek s ennél fogva a kormány ez ügyvel most nem foglalkozik.”

— **A dohánybevéltásról,** habár helyenként már egy hónap óta folyamatban van, kimerítő és jelentőségtejesebb híreket még mindig nem hallottunk, a midől ugyan csak azt következtetjük, hogy a dohányok átadása a maga rendjén és a szokott módon folyik mindenütt. A budapesti beváltási körzetben eddig még jóformán csak is a kisebb termelők dohányjai kerültek beváltásra, s ezek a dohányok bizony többnyire nagyon gyenge minőségű, zöldsé, tartalom nélküli, márványozott anyagot képeznek. A nagyobb termelők közül, a hét közepéig még csak Fuchs Gyula ujhartyáni s Berger Lipót és Mór isjai termelők dohányjai lettek beváltva, a kiknek jól kezelt dohányjai teljes igyekezetrel tanuskodnak. A beváltás eredményeiről, jövő számunkban kezdjük meg a szokott részletes kimutatások közlését.

— **Dohánykivitelünk** tekintetében újabb időben örvendetes fellendülés tapasztalható. A magyar dohánykereskedelmi részvénytársaságnak, működése első éveiben, sok kedvezőtlen körülménnyel kellett megküzdeni, a melyek közt a legjelentékenyebbek egyike az, hogy — a jüvedéknek, a dohánytermelésünk javítására irányuló fokozott törekvései daczára — dohányminőségünk még mindig nem felelnek meg elegendőképpen a kívánalmaknak. A nevezett társaság, a legnagyobb erőfeszítéssel, ügybuzgósággal és jelentékeny áldozatok árán is odatörekszik, hogy dohányaink kivitelénél minél nagyobb tért hódítson, s lankadatlan tevékenységének elegendő bizonyítéka, hogy az 1895. évi 22,000 mtrmáza és az 1896. évi 26,000 mtrm. kivitellel szemben, 1897-ben már mintegy 50,000 mtrm. magyar dohány helyeztetett el a külföldön. A társaság céljaul tűzte ki, hogy a dohánykivitel, a magánkereskedelem bizonytalan teréről szilárdabb alapra fektesse, oly formán, hogy dohányaink a külföldi jüvedékeknél szerez vevőket. Ezen fáradozásai eredményre is vezettek, mert éppen az utóbbi időben sikerült a spanyol jüvedéknek igen jelentékeny üzletet kötni, amely az eddigi megállapodás szerint évenként 10,000 métermáza átvételére szól, s ha a spanyol közönség dohányainkat megkedveli, akkor ez a kiviteli mennyiség később még többre fog emelkedni; — ez tehát dohánytermelésünk nézve igen nagy fontosságú, örvendetes eredmény számba megy.

— **A dohánykereskedelmi részv. társaságnál** egy fiatal úri ember van alkalmazásban, aki 17 évet töltött Amerikában, s ezen idő alatt kizarólag csakis szivargyártással foglalkozott, még pedig Amerika különböző államainak legnagyobb gyáraiban. Ez a derék hazánkba bámulatos ügyességet sajátított el a szivargyártás terén s amennyire én ezt a dolgot megbírálni képes vagyok, annyit látok, hogy az illető körök igen helyesen tennék, ha eme speciális gyakorlottságu egyént figyelmükre méltatnák és tőle egyetmást magukévá

tenni igyekezzenek. Tulajdonképpen azért emlitem ezt itt fel, mert ez az uri ember azt állítja, hogy ő dohányaink között szórványosan olyan szivartakaró levelekre is akad, amelyeket sokkal jobbaknak tart, mint egyes tengerentuli államok híres takaró dohányait, s a mennyiben erről engem kézzelfoghatólag meggyőződteret: ezzel nekem igen nagy örömet szerzett, mert ez által ama gyakran ismételt állításomat látom bebizonyítva, hogy hazánkban az arra való talajon, okszerű helyes kezelés mellett, csakugyan sok kitűnő szivartakaró levelet lehetne előállítani.

— **A dohányforgalom 1897-ben.** A dohányjövédéki igazgatóság már megkezdte a decemberi havi dohányforgalom összegezését, mely a 11 hónap készenlevő statisztikájához adva, néhány nap múlva képet ad arról, hány milliót s hogyan fűt füstbe Magyarország lakossága a lefolyt évben. A készenálló adatokból is előrelátható, hogy a tavalyi millenáris év fogyasztásával szemben némi csökkenés mutatkozik majd az 1897. év dohányforgalmában, a mi nem a dohányzás csökkenését mutatja, hanem azt, hogy a kiállítást meglátogató idegenek nagyon sok magyar dohányárut fogyasztottak. A különbség azonban nem lesz csökkenő a kiállítási évet megelőző esztendő fogyasztásával szemben, sőt gyarapodás konstatalható, főként a cigarettát és olcsóbb szivarokat szívó emberek számában.

— **Magyar dohány Németországban.** Hamburgi főkonzulátusunk jelenti, hogy a német birodalom néhány dohány gyarában magyarországi dohánynyal tett kísérlet után újabbán ismét élénk érdeklődés nyilvánult a dohányunk iránt. Az eddigi bevitel hanyatlásának okául azt hozzák fel, hogy a magyarországi pipadohány erős és hogy a nép inkább a könnyebb dohányfajokat keresi.

— **Dohányzók figyelmébe.** Schöler dr. egy ímént megjelent cikkében igen érdekes dolgot mond el a dohányzásról. Többek közt ezeket mondja: Az a nézet, hogy a dohány-

zás az emésztő szervekre károsabb, mint a légző szervekre, mindinkább kezd az orvosok körében elterjedni. A nézet helyessége mellett a tapasztalat is bizonyít. Így a fogak elváltozására — dohányzóknál ugyanis ritka a jó fog — azonfelül a száj nyákhártyája is rendszerint gyuladt és az izelési érzék eltompult; továbbá a dohányzóknál nagyon gyakori a kromikus gyomorhurut. De egyáltalában nincs bebizonyítva, hogy a tüdőbe jövő füst a tüdő által a többi gázokkal feldolgoztatik és ez által a vérbe jut, míg ellenben nem vonható kétségbe, hogy a dohány szilárd és cseppfolyós alkotórészeit a gyomor felviszi és feldolgozza. Hogyan lehetne a dohányzást megjavítani? Először is káros a dohányzás megerősített mozgás közben, mint a tornázásnál, táncznál, biciklizésnél stb. A dohányzóknak ügyelni kell továbbá, hogy a füstöt gyorsan távolítsa el szájából, még pedig nem az orrán át. A szivart vagy pipát nem szabad folyton a szájban tartani. Végül káros a szivart végig szívni. A pipázás kevésbé ártalmas, mint a szivarozás vagy cigarettázás. Legveszedelmesebb a cigarettát, mert az elégő papír kiszáritja a szájüreget és garathurut idéz elő. Nagyon ajánlatos a dohányzóknak a sósvizet való kiöblögetése a szájnak, különösen lefekvés előtt soshase feledkezzék meg erről. Illatos szájvizek nem ajánlatosak, mert ezek csak elrejtik a dohányzást, de bajait nem orvosolják.

Szerkesztői üzenetek.

— **Kérelem.** A tekintetes dohánybeviteli hivatali kezelő- és beváltótiszt urakat teljes tisztelettel és bizodalommal felkérjük, hogy a beváltás ideje alatt — amidőn a legtöbb alkalmuk van a dohánytermelő közönséggel érintkezni — legyenek szivesek lapunkat a termelők figyelmébe ajánlani és a Dohányujság részére előfizetést gyűjteni, mi által lapunk terjesztésével az okszerű dohánytermelés haladását és a termelők jól felfogott érdekét fog-

ják előmozdítani. — Szives fíradásaik és becses jóakarataukért fogadják előre is hálás köszönetünket.

Rakovszky István ur ő kegyelmességének, Budapestén. A dohányról irt jelentésemnek Nagyméltóságod által való kegyes méltánylását, a hazai dohányügy iránti állandó nemes érdeklődése gyanánt tekintem s nagybecsű jóindulatát leltem mélyéből köszönöm.

Dr. Ácsády Ignác urnak, Budapestén. Örülök, hogy szerény kis művemnek megküldésével a kitűnő tudós iránti tiszteletem és a régi kedves jóbarát iránti ragaszkodásomnak parányi jelét adhatam s lekötöző becses soraidért én vagyok adós a köszönettel.

Dezseffy Béla urnak, Szent-Márton-Kátán. A dohánytermelés körébe minden megfigyelés, tapasztalat és egyéni vélemény megvitatása csak előnyére válik az ügynek s így beküldött becses közleményének is teljes készséggel adunk tért lapunkban, annál is inkább, mert meg vagyunk róla győződve, hogy Kállay András ur ő méltósága — ha szükségesnek tartja — majd megteszi a saját észrevételeit a cikkben foglaltakra.

Rombay Dező urnak, Budapestén. A népszerű jeles gazdasági író örömmel üdvözljük lapunk munkatársai sorában, s becses cikkét nagyon köszönjük.

M. kir. földmives iskola és dohánykísérleti állomásnak, B.-Csabán. Az elfizetési díjt köszönettel megkaptuk és a lapot megindítottuk. Magánlevélben majd bővebben.

M. kir. földmives iskola igazgatóságának, Adán. Nem csekély feladat volt ugyan a sok hiányzó számnak kikeresgélése, de hát magunk is szívesen igyekeztünk rajta, hogy a bekötésre szánt két évi folyam teljességét kiegészítsük, s szerencsére még valamennyi kért számmal szolgálhattunk.

M. kir. földmives iskola igazgatóságának, Algyógyon. A kért hiányzó számokat egyidejűleg küldjük.

Budai könyvtár és muzeumegyletnek. A közművelődés előmozdításán buzgólkodó derék egyesület nemes ezúljainak elősegítésére, részünkről a legszívesebben tesszünk eleget a megkeresésnek, s lapunk utóbbi évfolyamaiból is összeállítunk majd egy-egy példányt, ezután pedig a lapot állandóan küldeni fogjuk.

Felkérjük lapunk tisztelt b. ráit, hogy a dohánybevitels eredményéről sziveskedjenek lapunkat minél számosabban és minél részletesebben tudósítani.

Magyar Jelzálog-Hitelbank.

Hirdetmény.

A Magyar Jelzálog Hitelbank t. cz részvényesei az 1898. január hó 26-ik napján déli 12 órakor a bank helyiségeiben (V. Nádor-utca 7. sz. a.) tartandó

rendkívüli közgyűlésre

ezenel tisztelettel meghívotnak.

N A P I R E N D :

1. Az alapszabályok módosítása.
2. 1897 : XXXII. t.-cikk által községi kötelezőkre nézve előirt külön biztosító alap megalkotása.
3. A bank igazgatóságának a bank tőkére vonatkozó következő indítványai, melyek szerint:

- a) 97.000 drb 50% -kal, egyenkint 100 o. é. aranyforinttal (= 250 frank = 202 $\frac{1}{2}$ német birodalmi márka) befizetett részvényjegy teljesen befizetett részvényekké alakíttassák át, illetőleg felszabadíttassák, a minek folytán a névleges tőke leszállítatik;
- b) a 10.300.000 o. é. aranyforinttal befizetett tőke 47.000 drb, egyenkint 100 o. é. aranyforinttal (= 250 frank = 202 $\frac{1}{2}$ német birodalmi márka) befizetett új részvény kibocsátása által 15 millió o. é. aranyforintra felemeltessék és hogy az összes 150.000 drb részvény névértéke egyenkint 100 o. é. aranyforinttal (= 500 frank = 405 német birodalmi márka) befizetett 3000 drbrészvény kettéválasszák és illetve minden egyes ilyen részvény 2 drb 100 o. é. aranyforinttal teljesen befizetett részvényre kicseréltetik.

A RÉSZVÉNYEK LETEHETŐK :

BUDAPESTEN: a bank főpénztáránál (V. Nádor-utca 7. sz. a.) és a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbanknál.

BÉCSBEN: az Union-Banknál.

PÁRISBAN: „Société générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France” című banknál.

ALAPSZABÁLYOK KIVONATA.

Az igazgatóság.

teljesen befizetett részvény vagy 20 részvényjegy tulajdona egy szavazatra jogosít. A részvényesek, kik szavazójoggal élni akarnak, kötelesek a közgyűlésre összeülte előtt legalább 8 nappal részvényeiket tértvény mellett letételezni.

A letételezés az a bank pénztáránál vagy más a hirdlapokban kijelölt helyeken eszközöndő.

21. §. A szavazójog személyesen vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényeseknek adható.

Testületek, intézetek és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is.

Azoknak, kik szavazójogukat igazolták, a részvények és az utánuk járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazoló jegyek adtnak ki. A részvények a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzébe számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál 1, minden egyéb letételező 2 példányon bejegyzendő.

A letévé a letétt részvényekről tértvényt nyer és a részvények annak idején, a közgyűlés megtartása után, csakis ezen tértvény visszaadása mellett fognak neki kiszolgáltatni.

Dohányzsinórok

és

báلكötelek,

géphevederek, tömlők,
szővő-fonál, zsákmadzag,
tisztító-kőcs és kender,
juteárak, borszűrő-zsák,
elsőrendű dupla vitorla-
vászonból készült kezelési
zsákok,

vizmentes takarók és ponyvák
és

egyéb gazdasági cikkek

a legszolidabb kiszolgálás mellett

gyári áron kaphatók

BERGER TESTVÉREK

juteárak és zsákok gyári raktárában

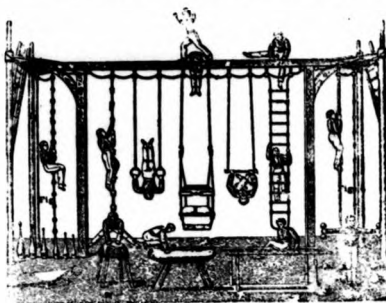
Budapest, V., Árpád utca 12. szám.

Az osztrák-magyar kenderfonó és zsiné-
gyárak gyártmányai központi raktárának
elárúsítása.

A szegedi kenderfonógyár részvénytársaság
magyarországi vezérképviselője és főraktára.

(2-)

Sürgőnyezim:
„KÖTÉLGYÁR”
Budapest.

TELEFON:
62-13.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű

lópokróczokat

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: magyar bácskai kenderből készült
gazdasági kötélárút,

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonazsákok, vízhatlan ponyvák,
kender, csepű, vászontömlők, itató- és tűzvedrek, **torna-eszközök,**
cocus futószőnyegek és lábtörlők, ruhaszáritó kötelek. — Lawn-tennis
hálók, fogolyhálók stb. e szakmába vágó árukat a legjutányosabb eredeti
gyári áron.

Képes arjegyzék kivanatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések
pontosan eszközöztetnek. (2-)

„EGYETÉRTÉS”

XXXI. évfolyam.

POLITIKAI NAPILAP.

XXXI. évfolyam.

Csávolszky Lajos

tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz

főmunkatárs.

Éz a magyar művelt gazda-közönség lapja!

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olesó eszközeivel, hogy magának egyszerre tömegesen csakhamar ujra elmaradó új előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi jó hírnevét, mint hazánk legelső rangu napilapja, állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradandóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendszeres 8 oldalas lapja annyi közleményt tartalmaz, mint ha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb számban számítva 35—40 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemből a legtekélyesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely e tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő tároza- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan a legkitűnőbb regényeket közli, részint eredeti, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók

fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendszeres regénykötetre rügnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint.

Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitűnősségei és elsőrangú publicisztikáit által írott vezércikkjeit és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonatát, eredeti táviratát az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnaponként megjelenő s egy-egy szaklapot pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” című országos hírvonatokat s végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipari és mezőgazdasági rovatait s megbízható tőzsdei tudósításait, bátran kimondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egész évre — — — — 20 frt Negyed évre — — — 5 frt — kr.
Fél évre — — — — 10 „ 1 hóra — — — — 1 „ 80 „

Előfizetéseket legzélszerűbben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapesten intézendők

Tisztelettel

az „EGYETÉRTÉS” kiadóhivatala
Budapest, Papnövelde-utca 8. sz.

(2-)